# ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 20. januára 2005 *

Vo veci C-225/02,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Juzgado de lo Social nº 3 de Orense (Španielsko) z 30. marca 2002 a doručený Súdnemu dvoru 17. júna 2002, ktorý súvisí s konaním:

**Rosa García Blanco**

proti

**Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),**

**Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),**

* Jazyk konania: španielčina.

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory C. W. A. Timmermans, sudcovia R. Silva de Lapuerta, R. Schintgen (spravodajca), P. Kūris a G. Arestis,

generálna advokátka: J. Kokott,

tajomník: M. Múgica Arzamendi, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. septembra 2004,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— García Blanco, v zastúpení: A. Vázquez Conde, abogado,

— Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), v zastúpení: A. R. Trillo García a A. Llorente Alvarez, splnomocnení zástupcovia,

— španielska vláda, v zastúpení: M. E. Braquehais Conesa, splnomocnený zástupca,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. W.-D. Plessing, splnomocnený zástupca,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: H. Michard a I. Martínez del Peral, ako aj D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 28. októbra 2004,

vyhlásil tento

## Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 12 ES, 39 ES a 42 ES, ako aj výkladu článkov 45 a 48 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3) zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES) č. 1606/98 z 29. júna 1998 (Ú. v. ES L 209, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 308, ďalej len „nariadenie č. 1408/71").

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani García Blanco a Instituto Nacional de la Seguridad Social (Národný úrad sociálneho zabezpečenia, ďalej len „INSS") a Tesorería General de la Seguridad (Všeobecná pokladňa sociálneho zabezpečenia, ďalej len „TGSS") vo veci priznania nároku na starobný dôchodok podľa španielskych právnych predpisov.

## Právny rámec

### *Právna úprava Spoločenstva*

3 Článok 1 písm. r) nariadenia č 1408/71 definuje pojem „doby poistenia" takto:

„doby prispievania, zamestnania alebo samostatne zárobkovej činnosti, ako ich definujú alebo uznávajú za doby poistenia právne predpisy, podľa ktorých sa dosiahli alebo považovali za dosiahnuté, a všetky doby, ktoré sa za také považujú, ak ich uvedené právne predpisy považujú za rovnocenné dobám poistenia".

4 Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 stanovuje:

„Pokiaľ osobitné ustanovenia tohto nariadenia neustanovujú inak, osoby s bydliskom na území jedného z členských štátov, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, majú tie isté povinnosti a poberajú tie isté dávky podľa právnych predpisov členského štátu ako štátni príslušníci tohto štátu."

5 Článok 45 ods. 1 toho istého nariadenia zavádza princíp úhrnu dôb poistenia pre nadobudnutie, zachovanie alebo znovunadobudnutie nároku na dávky takto:

„Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy podmieňujú nadobudnutie, zachovanie alebo znovunadobudnutie nároku na dávky podľa systému, ktorý nie je osobitným systémom v zmysle odsekov 2 alebo 3 dosiahnutím dôb poistenia alebo dôb bydliska, zohľadní tam, kde je to nevyhnutné, doby poistenia alebo doby bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu podľa všeobecného systému alebo podľa osobitného systému buď zamestnanca, alebo samostatne zárobkovo činnej osoby. Na tento účel zohľadní tieto doby akoby boli dosiahnuté podľa jej vlastných právnych predpisov."

6 Článok 46 ods. 2 nariadenia č. 1408/71 stanovuje:

„V prípade, kde podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu na nadobudnutie nároku na dávky sú splnené iba po použití článku 45 a/alebo článku 40 ods. 3, uplatnia sa nasledovné pravidlá:

a) príslušná inštitúcia vypočíta teoretickú výšku dávky, na ktorú by si mohla dotknutá osoba uplatniť nárok za predpokladu, že všetky doby poistenia a/alebo bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov členských štátov, ktorým zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba podliehali, sa dosiahli v tomto štáte a podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje v deň priznania dávky. Ak podľa týchto právnych predpisov výška dávky nezávisí na trvaní dosiahnutých dôb, táto výška sa považuje za teoretickú výšku uvedenú v tomto pododseku;

b) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku dávky na základe teoretickej výšky uvedenej v predchádzajúcom pododseku a podľa pomeru trvania dôb poistenia alebo bydliska dosiahnutých pred vznikom poistnej

udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje táto inštitúcia, k celkovému trvaniu dôb poistenia a dôb bydliska dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov všetkých dotknutých členských štátov."

7 Článok 48 ods. 1 toho istého nariadenia stanovuje v oblasti priznania nárokov na starobný dôchodok výnimku pre doby poistenia kratšie ako jeden rok, ktorá je vyjadrená takto:

„Bez toho, aby bol dotknutý článok 46 ods. 2, inštitúcia členského štátu nie je viazaná priznať dávky vo vzťahu k dobám dosiahnutým podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje a ktoré sa započítavajú v čase vzniku poistnej udalosti, ak:

— celková dĺžka týchto dôb nedosahuje jeden rok

a

— pri započítaní týchto samotných dôb nevzniká nárok na dávky iba na základe ustanovení týchto právnych predpisov."

*Vnútroštátna právna úprava*

8 Článok 161 ods. 1 písm. b) všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení v znení kodifikovanom kráľovským zákonným dekrétom 1/94 z 20. júna 1994 (BOE č. 154 z 29. júna 1994) v znení zákona 50/98 z 30. decembra 1998 o daňových, správnych a sociálnych opatreniach (BOE z 31. decembra 1998, ďalej len „všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení") podmieňuje priznanie starobného dôchodku príspevkového typu dosiahnutím minimálnej doby prispievania v trvaní pätnásť rokov, z ktorých minimálne dva musia byť dosiahnuté v priebehu pätnástich rokov bezprostredne predchádzajúcich udalosti, ktorá spôsobila vznik nároku na dávky.

9 Článok 218 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení stanovuje, že pokiaľ poistenec poberá dávky v nezamestnanosti, Instituto Nacional de Empleo (Národný úrad práce, ďalej len „INEM") hradí na účely sociálneho zabezpečenia rôzne platby poistného podľa povahy priznaných dávok. Takto podľa odseku 2 tohto ustanovenia:

„V prípade dávok v nezamestnanosti určených pracovníkom starším ako päťdesiat dva rokov je organizácia pre správu povinná okrem iného platiť poistné na starobné poistenie."

10 Podľa článku 215 ods. 1 bodu 3 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení má na tieto dávky v nezamestnanosti nárok nezamestnaný pracovník, ktorý šesť rokov platil poistné na poistenie v nezamestnanosti a ktorý spĺňa všetky podmienky s výnimkou podmienky veku na priznanie starobného dôchodku príspevkového typu v španielskom systéme sociálneho zabezpečenia.

11 Nakoniec dvadsiate ôsme dodatkové ustanovenie všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení, ktoré nadobudlo účinnosť 1. januára 1999 v nadväznosti na vyhlásenie zákona 50/98, znie takto:

„Poistné na starobné poistenie platené podľa článku 218 ods. 2 tohto zákona organizáciou pre správu zákonného poistenia v nezamestnanosti sa zohľadňuje na účely výpočtu základu starobného dôchodku a sadzby, ktorá sa naň uplatňuje. V žiadnom prípade sa nemožno odvolávať na platnosť a na právne účinky týchto platieb poistného s cieľom preukázať minimálnu dobu platenia poistného, ktorú vyžaduje článok 161 ods. 1 písm. b) tohto zákona, teda dobu, ktorú musí v súlade s článkom 215 ods. 1 bodom 3 poistenec preukázať pri podaní žiadosti o priznanie dávok [v nezamestnanosti] určených pre [nezamestnaných], ktorí dovŕšili 52. rok veku."

## Spor pred vnútroštátnym súdom a prejudiciálne otázky

12 Pani García Blanco, narodená 9. októbra 1935 a zosnulá 14. mája 2002, požiadala 18. októbra 2000, po dovŕšení 65 rokov, o priznanie nárokov na starobný dôchodok podľa nemeckého a španielskeho systému sociálneho zabezpečenia. Dosiahla jednak skutočné doby poistenia v období medzi 1. augustom a 31. májom 1984, ktoré zodpovedajú 209 mesiacom, čo je viac ako 17 rokov, podľa nemeckej právnej úpravy, a jednak dosiahla 4 265 dní prispievania podľa španielskej právnej úpravy, ktoré sú rozdelené takto:

— 185 dní, ktoré predstavujú dobu medzi 1. júnom a 2. decembrom 1984, počas ktorej oprávnená osoba poberala dávku v nezamestnanosti, pričom príspevky do

všetkých odvetví španielskeho zákonného sociálneho poistenia, predovšetkým na starobné poistenie, platil INEM v mene žalobkyne vo veci samej,

— 4 080 dní, ktoré predstavujú dobu medzi 9. augustom 1989 a 9. októbrom 2000, počas ktorej pani García Blanco dostávala dávky v nezamestnanosti pre nezamestnaných starších ako 52 rokov, pričom INEM platil v jej mene iba príspevky na starobné poistenie.

13 Zo spisu vyplýva, že po úmrtí matky, s ktorou bývala, pani García Blanco poberala dôchodok rodinného príslušníka od 1. decembra 1989.

14 Pani García Blanco vznikol nárok na dôchodok vyplácaný nemeckým systémom sociálneho zabezpečenia. Rozhodnutím z 27. apríla 2001 jej však INSS odmietol priznať starobný dôchodok z dôvodu, že v Španielsku nesplnila minimálnu dobu platenia príspevkov požadovanú pre priznanie nároku na dôchodok. Podľa INSS, ktorý sa odvoláva na dvadsiate ôsme dodatkové ustanovenie všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení, doba 4 080 dní, počas ktorej INEM platil za pani García Blanco príspevky, keďže bola poberateľom osobitnej dávky v nezamestnanosti, nemôže byť vzatá do úvahy. Pokiaľ ide o zostávajúcu dobu 185 dní, počas ktorej boli za ňu platené príspevky, zatiaľ čo v Španielsku poberala dávky príspevkového typu z titulu zákonného poistenia v nezamestnanosti, túto podľa článku 48 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 nemožno ďalej vziať do úvahy, pretože je kratšia ako jeden rok.

15 V máji 2001 pani García Blanco podala žalobu proti INSS a TGSS na Juzgado de lo Social nº 3 de Orense, požadujúc, aby tento vyhlásil, že od 10. októbra 2000 mala právo poberať starobný dôchodok podľa španielskej právnej úpravy.

16 Podľa vnútroštátneho súdu je po prvé položená otázka, či dvadsiate ôsme dodatkové ustanovenie všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení môže platne vylúčiť zohľadnenie 4 265 dní platenia príspevkov uvedených v bode 12 tohto rozsudku s cieľom overenia, či predmetná doba poistenia presahuje jeden rok s tým, že ak by tomu tak bolo, potom by INSS v súlade s článkom 48 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 nebol povinný poskytnúť dávky vzťahujúce sa na túto dobu.

17 Po druhé je nastolená otázka, či vyššie uvedené dodatkové ustanovenie, keďže vylučuje zohľadnenie takých príspevkov, akými sú príspevky na starobné poistenie pre výpočet čakacích dôb, s ktorými počíta článok 161 ods.1 písm. b) tohto zákona, predstavuje diskrimináciu migrujúcich pracovníkov, pripomínajúc, že tieto majú byť splnené k dátumu podania žiadosti o dávku v nezamestnanosti pre nezamestnaných starších ako 52 rokov.

18 Vnútroštátny súd sa zameriava v tomto ohľade na prípad pracovníkov, ktorí poberali vyššie uvedenú dávku, keďže preukázali čakaciu dobu vďaka zohľadneniu doby poistenia dosiahnutej podľa právnej úpravy jedného alebo viacerých členských štátov v súlade s judikatúrou Súdneho dvora (pozri rozsudky z 20. februára 1997, Martínez Losada a i., C-88/95, C-88/95, C-102/95 a C-103/95, Zb. s. I-869, a z 25. februára 1999, Ferreiro Alvite, C-320/95, Zb. s. I-951).

19 Títo pracovníci si preto nemohli nárokovať na zohľadnenie príspevkov platených INEM na starobné poistenie počas doby, keď dostávali dávku v nezamestnanosti, a to, aby splnili podmienku minimálnej doby poistenia, ktorú vyžaduje článok 161 ods.1 písm. b) všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení.

20 Za týchto okolností Juzgado de lo Social nº 3 de Orense rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Odporuje článku 12 ES a článkom 39 ES až 42 ES..., ako aj článku 45 nariadenia... č. 1408/71... ustanovenie vnútroštátneho práva, podľa ktorého sa platby poistného, ktoré organizácia pre správu poistenia v nezamestnanosti uhradila ako poistné na dôchodkové zabezpečenie v mene pracovníka v období, keď poberal určité dávky v nezamestnanosti, nemôžu zohľadniť na účely výpočtu rôznych čakacích dôb zavedených vnútroštátnymi právnymi predpismi a na účely vzniku nároku na dávky v starobe, pokiaľ z dôvodu dlhodobej nezamestnanosti, ktorú majú tieto dávky kompenzovať, nemôže tento pracovník reálne preukázať iné platby do systému starobného poistenia ako tie, ktoré zákon nepovažuje za platné, pričom jedinými pracovníkmi, ktorých sa tieto vnútroštátne predpisy dotknú, sú tí, ktorí využili právo voľného pohybu a ktorým nebude priznaný vnútroštátny starobný dôchodok, hoci v súlade s článkom 45 uvedeného nariadenia by sa tieto čakacie doby mali považovať za dosiahnuté?

2. Odporujú článku 12 ES a článkom 39 ES až 42 ES... ako aj článku 48 ods. 1 nariadenia... č. 1408/71... ustanovenia vnútroštátneho práva, podľa ktorých sa platby poistného, ktoré organizácia pre správu poistenia v nezamestnanosti uhradila ako poistné na dôchodkové zabezpečenie v mene pracovníka v období, keď poberal určité dávky v nezamestnanosti, nemôžu zohľadniť tak, aby sa

mohlo usúdiť, že ‚celková dĺžka dôb poistenia alebo bydliska dosiahnutých podľa predpisov tohto členského štátu dosahuje jeden rok', pokiaľ z dôvodu dlhodobej nezamestnanosti, ktorú majú tieto dávky kompenzovať, nemôže tento pracovník reálne preukázať iné platby do systému dôchodkového zabezpečenia ako tie, ktoré boli odvádzané a platené v období nezamestnanosti, pričom jedinými pracovníkmi, ktorých sa tieto vnútroštátne predpisy dotknú, sú tí, ktorí využili právo voľného pohybu a ktorým nebude priznaný vnútroštátny starobný dôchodok, hoci v súlade s článkom 48 ods. 1 uvedeného nariadenia vnútroštátna organizácia pre správu nemôže byť oslobodená od povinnosti priznať vnútroštátne dávky?"

21 Listom z 8. apríla 2003 INSS informoval Súdny dvor, že rozhodnutím z 3. apríla 2003 zákonný starobný dôchodok, ktorý požadovala pani García Blanco, medzitým zosnulá, jej bol priznaný od 10. októbra 2000. V tomto rozhodnutí bolo dcére zosnulej, keďže táto je účastníkom konania, umožnené, aby si vybrala medzi starobným dôchodkom a dôchodkom rodinného príslušníka, ktorý jej bola priznaný predtým, keďže tieto dve výhody nie sú zlučiteľné. Vybrala si túto podporu, ktorej suma je vyššia ako suma starobného dôchodku.

22 Dňa 10. apríla 2003 sa kancelária Súdneho dvora spýtala vnútroštátneho súdu, či tieto okolnosti znamenajú späťvzatie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného týmto súdom.

23 Listom z 11. apríla 2003 vnútroštátny súd odpovedal, že trvá na svojom návrhu, predovšetkým z toho dôvodu, že odpoveď Súdneho dvora v spore pred vnútroštátnym súdom môže byť užitočná v ďalších nevyriešených sporoch, o ktorých rozhoduje.

24 Listami zo 7. júla a z 18. septembra 2003 požiadala kancelária Súdneho dvora vnútroštátny súd, aby upresnil, či spor vo veci samej je ešte stále nerozhodnutý. V tomto ohľade, zdôraznila, že návrh na začatie prejudiciálneho konania môže byť Súdnemu dvoru podaný len v rámci prebiehajúceho súdneho konania pred vnútroštátnym súdom a pripomenula, že Juzgado de lo Social nº 3 de Orense môže Súdnemu dvoru položiť rovnaké prejudiciálne otázky v rámci ďalšieho sporu, ktorý bude prejednávať.

25 Vo svojej odpovedi zo 7. októbra 2003 vnútroštátny súd potvrdil, že spor vo veci samej nie je ukončený, predovšetkým v tom zmysle, že účastník konania v procesnom postavení zosnulej nestiahol žalobu a že žalované výslovne nezrušili pôvodné rozhodnutie o odmietnutí dôchodku, teda rozhodnutie, proti ktorému bola podaná žaloba pred vnútroštátnym súdom.

## Odpoveď Súdneho dvora

26 Je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je súdne konanie podľa článku 234 ES nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, vďaka ktorému im Súdny dvor poskytuje výklad práva Spoločenstva, ktorý potrebujú pre riešenie prejednávaných súdnych sporov (pozri najmä, rozsudky z 8. novembra 1990, Gmurzynska-Bscher, C-231/89, Zb. s. I-4003, bod 18; z 12. marca 1998, Djabali, C-314/96, Zb. s. I-1149, bod 17, a z 21. januára 2003, Bacardi-Martini a Cellier des Dauphines, C-318/00, Zb. s. I-905, bod 41).

27 Zo znenia a systematiky článku 234 ES zároveň vyplýva, že prejudiciálne konanie predpokladá, že pred vnútroštátnymi súdmi sa skutočne prejednáva spor, v ktorom majú vydať rozhodnutie, pri ktorom môžu vziať do úvahy rozsudok v prejudiciálnom konaní (pozri v tomto zmysle rozsudky z 15. júna 1995, Zabala Erasun a i., C-422/93 a C-424/93, Zb. s. I-1567, bod 28, a Djabali, už citovaný, bod 18).

28 Opodstatnenosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania nespočíva vo formulovaní poradných názorov na všeobecné alebo hypotetické otázky, ale v potrebe efektívneho riešenia sporu (rozsudky Djabali, už citovaný, bod 19; Bacardi-Martini a Cellier des Dauphines, už citovaný, bod 42, a z 25. marca 2004, Azienda Agricola Ettore Ribaldi a i., C-480/00 až C-482/00, C-484/00, C-489/00 až C-491/00 C-497/00 až C-499/00, Zb. s. I-2943, bod 72).

29 V spore pred vnútroštátnym súdom však po tom, ako Juzgado de lo Social nº 3 de Orense podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, bol starobný dôchodok, ktorý požadovala pani García Blanco v španielskom systéme sociálneho zabezpečenia, priznaný s účinnosťou od dátumu, od ktorého jej bolo umožnené uplatniť svoj nárok na starobný dôchodok. Okrem toho je isté, že dcéra žalobkyne ako jej právna nástupkyňa sa zriekla tohto zákonného dôchodku, aby mohla poberať dôchodok rodinného príslušníka.

30 Je teda potrebné konštatovať, že nároky žalobkyne v spore pred vnútroštátnym súdom boli v celom rozsahu uspokojené.

31 Za týchto okolností by odpoveď Súdneho dvora na otázky položené Juzgado de lo Social nº 3 de Orense nebola pre tento vnútroštátny súd nijak užitočná.

32 Preto nie je potrebné odpovedať na návrh na začatie prejudiciálneho konania.

## O trovách

33 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

**Nie je potrebné odpovedať na návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-225/02.**

Podpisy